

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 126/20
Luksemburg, 6 października 2020 r.

Wyrok w sprawie C-181/19
Jobcenter Krefeld - Widerspruchsstelle / JD

Były pracownik migrujący i jego dzieci korzystający z prawa pobytu w związku z uczęszczaniem tych dzieci do szkoły nie mogą zostać automatycznie pozbawieni prawa do świadczeń z tytułu podstawowej ochrony socjalnej przewidzianych w prawie krajowym w związku z utratą pracy przez tego pracownika

JD jest obywatelem polskim, który od 2013 r. mieszka wraz z dwiema małoletnimi córkami w Niemczech, gdzie obie uczęszczają do szkoły. W 2015 i 2016 r. JD był w tym państwie członkowskim kilkakrotnie zatrudniony w charakterze pracownika najemnego, po czym został bezrobotny. W okresie od września 2016 r. do czerwca 2017 r. rodzina pobierała między innymi przewidziane w niemieckim prawie świadczenia z tytułu podstawowej ochrony socjalnej, a mianowicie „zasilek socjalny z tytułu bezrobocia” (Arbeitslosengeld II) w przypadku JD oraz „zasilek socjalny” (Sozialgeld) w przypadku jego dzieci. Od dnia 2 stycznia 2018 r. JD ponownie pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy.

JD złożył do właściwego organu niemieckiego, Jobcenter Krefeld, wniosek o dalsze wypłacanie tych świadczeń w okresie od czerwca do grudnia 2017 r. Jobcenter Krefeld oddalił jego wniosek z uwagi na to, że w spornym okresie JD nie miał statusu pracownika najemnego i przebywał w Niemczech w charakterze osoby poszukującej pracy. JD zaskarżył tę decyzję do sądu, który orzekł po jego myśli. Jobcenter Krefeld wniósł wobec tego apelację do Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (sądu wyższej instancji właściwego w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego dla kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia, Niemcy).

Wspomniany sąd zwrócił się do Trybunału w trybie prejudycjalnym, który w wyroku wydanym w składzie wielkiej izby w dniu 6 października 2020 r. uściślił zakres praw przysługujących byłemu pracownikowi migrującemu mającemu na swoim utrzymaniu dzieci uczęszczające do szkoły w przyjmującym państwie członkowskim w świetle przepisów rozporządzeń nr 492/2011¹ i nr 883/2004², oraz dyrektywy 2004/38³.

W tym względzie, przypominawszy, że rozpatrywane świadczenia z tytułu ochrony socjalnej należy uznać za „przywilej socjalny” w rozumieniu rozporządzenia nr 492/2011, Trybunał orzekł, w pierwszej kolejności, że rozporządzenie to stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które w każdych okolicznościach i automatycznie wyklucza możliwość otrzymywania przez byłego pracownika migrującego i jego dzieci tego rodzaju świadczeń w sytuacji, w której korzystają oni z autonomicznego prawa pobytu w związku z uczęszczaniem dzieci do szkoły w oparciu o przepisy tego rozporządzenia⁴.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz.U. 2011, L 141, s.1).

² Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 200, s.1).

³ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77).

⁴ Artykuł 10 rozporządzenia nr 492/2011.

Trybunał doszedł do tego wniosku, przypominając najpierw, że prawo pobytu przysługujące dzieciom (byłego) pracownika migrującego mające gwarantować im dostęp do kształcenia oraz pochodne temu prawu prawo rodzica sprawującego nad nimi pieczę, mają swoje źródło w posiadanym przez tego rodzica statusie pracownika. Jednakże wraz z jego nabyciem owo prawo usamodzielnia się i może utrzymywać się nawet po utracie tego statusu. Trybunał stwierdził następnie, że osobom posiadającym takie prawo pobytu przysługuje też ustanowione rozporządzeniem nr 492/2011⁵ prawo do równego traktowania w zakresie korzystania z przywilejów socjalnych, nawet jeśli osoby te utraciły status pracownika, z którego owo prawo pobytu pierwotnie wywodziły. Dzięki takiej wykładni osoba, która wraz ze swoją rodziną zamierza opuścić państwo członkowskie pochodzenia w celu podjęcia pracy w innym państwie członkowskim, nie będzie narażona na ryzyko, że w przypadku utraty statusu pracownika będzie zmuszona przerwać naukę swoich dzieci i wrócić do państwa pochodzenia ze względu na brak możliwości skorzystania ze świadczeń socjalnych przewidzianych w prawie krajowym, które zapewniłyby jej wystarczające środki pozwalające na utrzymanie się w tym państwie.

Trybunał orzekł w końcu, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym przyjmujące państwo członkowskie nie może powoływać się na wyrażone w dyrektywie 2004/38⁶ odstępstwo od zasady równego traktowania w zakresie pomocy społecznej. W myśl tego odstępstwa określonym kategoriom osób, takim jak osoby, które korzystają na podstawie przepisów tej dyrektywy z prawa pobytu w celu poszukiwania pracy w przyjmującym państwie członkowskim, można odmówić przyznania świadczeń z zakresu pomocy społecznej, aby takie osoby nie stały się nieracjonalnym obciążeniem dla systemu pomocy społecznej tego państwa członkowskiego. Tymczasem owo odstępstwo należy interpretować w sposób ścisły, z związku z czym można je stosować jedynie wobec osób wywodzących swoje prawo pobytu wyłącznie z przepisów tej dyrektywy. W niniejszej sprawie zainteresowani korzystają wprawdzie z prawa pobytu opartego na przepisach tej dyrektywy⁷, w związku z poszukiwaniem pracy przez zainteresowanego rodzica. Ponieważ jednak przysługuje im też autonomiczne prawo pobytu na podstawie przepisów rozporządzenia nr 492/2011, wspomniane odstępstwo nie może znajdować do nich zastosowania. W związku z tym przepisy prawa krajowego, które wykluczają możliwość przyznania takim osobom jakichkolwiek praw do świadczeń z tytułu podstawowej ochrony socjalnej, stanowią przejaw odmiennego traktowania w zakresie świadczeń socjalnych w porównaniu z obywatelami krajowymi, które jest sprzeczne z tym rozporządzeniem⁸.

W drugiej kolejności Trybunał orzekł, że (były) pracownik migrujący i jego dzieci, którym przysługuje prawo pobytu na podstawie rozporządzenia nr 492/2011 i którzy są objęci systemem zabezpieczenia społecznego przyjmującego państwa członkowskiego, mają także prawo do równego traktowania w oparciu o przepisy rozporządzenia nr 883/2004⁹. Okoliczność pozbawienia ich wszelkich praw do rozpatrywanych świadczeń ochrony socjalnej stanowi przejaw odmiennego traktowania w porównaniu z obywatelami krajowymi. Takie odmierne traktowanie jest sprzeczne z przepisami tego ostatniego rozporządzenia¹⁰, przy czym ustanowione w dyrektywie 2004/38¹¹ odstępstwo nie może, z tych samych powodów, które zostały wskazane przez Trybunał w kontekście rozporządzenia nr 492/2011, znajdować zastosowania w takiej sytuacji, w jakiej znajdują się ów pracownik i jego uczęszczające do szkoły dzieci.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

⁵ Artykuł 7 ust. 2 rozporządzenia nr 492/2011.

⁶ Artykuł 24 ust. 2 dyrektywy 2004/38.

⁷ Artykuł 14 ust. 4 lit. b) dyrektywy 2004/38.

⁸ Artykuł 7 ust. 2 rozporządzenia nr 492/2011 w związku z jego art. 10.

⁹ Artykuł 4 rozporządzenia nr 883/2004.

¹⁰ Artykuł 4 rozporządzenia nr 883/2004.

¹¹ Artykuł 24 ust. 2 dyrektywy 2004/38.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106